

Etika

7. évfolyam

Heti óraszám: 1

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
1. ÉNTUDAT-ÖNISMERET	5
2. CSALÁD- HELYEM A CSALÁDBAN	6
3. TÁRSAS TUDATOSSÁG ÉS TÁRSAS KAPCSOLATOK- HELYEM A TÁRSAS LELKÜLETI KÖZÖSSÉGEKBEN	6
4. A TÁRSAS EGYÜTTÉLÉS KULTURÁLIS GYÖKEREI. NEMZET- HELYEM A TÁRSADALOMBAN	5
5. A TERMÉSZET RENDJÉNEK MEGŐRZÉSE, A FENNTARTHATÓ JÖVŐ	6
6. AZ EURÓPAI KULTÚRA EMBERKÉPE, HATÁSA AZ EGYÉN ÉRTÉKRENDJÉRE	6
7. SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRA	2
ÖSSZESEN:	36

ÉNTUDAT-ÖNISMERET: 5 ÓRA

Előzetes tudás, tapasztalat:

A nyelv és nyelvhasználat, valamint az emberi kommunikáció témakörében szerzett anyanyelvi ismeretek. A tettek belső mozgatóerőivel kapcsolatos személyes tapasztalatok

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Az önismeret fejlesztése a saját mozgató erőkre való reflektálás révén.

Az önfogadás és az akaratérő fejlődésének támogatása.

Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

Nyelv és gondolkodás

Vajon hogyan születik a gondolat? Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Mindig van-e célja a gondolkodásnak? Milyen kapcsolat van a gondolkodás és a nyelv, a fogalmak és a szavak között? Milyen kapcsolat van a szavak és a tettek között?

Hogyan befolyásolhatja a nyelvhasználat a társas kapcsolataimat?

Vajon aki más nyelvet beszél, az másképp is gondolkodik?

Tudás és értelem

Mi az, ami igazán érdekel? Hogyan és mit tanulok könnyen? Miben vagyok sikeres? Mi az, amiben kevésbé vagyok sikeres, és vajon miért? Akarok valamin változtatni ezen a téren? Ha igen, miért és hogyan?

Miben vagyok tehetséges? Hogyan használom és hogyan fejlesztem a tehetségemet? Vajon már a születéskor eldől, hogy milyen teljesítményt érhet el valaki, vagy a tanulás szerepe a meghatározó?

Ösztönzők és mozgató erők

Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Mik az ösztönök, és hogyan hatnak a viselkedésünkre? Mikor jó, hogy hatnak ránk, és mikor nem? Tudjuk-e befolyásolni az ösztönös késztetéseinket?

Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Lehet-e befolyásolni az érzelmeket?

Milyen igények, vágyak és célok alakítják a döntéseinket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker, a kudarc és a válság?

Érték és mérték

Mi igazán fontos az életemben? Vannak-e olyan értékek, amelyek mindenkinek egyformán fontosak? Mik az én értékeim? Előfordult-e már olyan döntési helyzet, amikor ütköztek ezek az értékek egymással, és választanom kellett közöttük? Mit tettem akkor, és mit tennék hasonló helyzetben most? Tudok-e valamilyen sorrendet felállítani az értékeim között?

Kapcsolódási pontok:

Magyar nyelv és irodalom:

A kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása; a nyelv állandósága és változása.

Technika, életvitel és gyakorlat:

Tanulási pálya; környezet és pályaválasztás; megélhetés.

Biológia – egészségtan:

A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői a személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok.

Vizuális kultúra: Érzelmek, hangulatok kifejezése; látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése.

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Nyelv, gondolkodás, szó, fogalom, tett, nyelvhasználat, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, ösztön, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, válság, akarat, érték, értékrend, értékütközés.

CSALÁD- HELYEM A CSALÁDBAN: 6 ÓRA

Előzetes tudás tapasztalat:

családban élünk

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai:

Annak megértetése, hogy a család társadalmunk legkisebb egysége. Egy férfi és egy nő szövetsége a házasság.

Ismeretek/ Fejlesztési követelmények:

Milyennek képzelem azt az embert, aki majd felnőttként a társam lesz az életemben?
Mikor elég érett egy fiatal szexuális kapcsolatra?
Problémák és konfliktusok a párkapcsolatban.
Hogyan lehet észrevenni, hogy a vonzódás már nem kölcsönös?
Milyen a jó házasság?
Lelki sérülések a szakítás után

Kapcsolódási pontok:

szerelmi költészet
biológia, nemi érés
híres szerelmesek történetei

Kulcsfogalmak/ fogalmak:

szerelem, házasság, család, gyermekvállalás

TÁRSAS TUDATOSSÁG ÉS TÁRSAS KAPCSOLATOK- HELYEM A TÁRSAS LELKÜLETI KÖZÖSSÉGEKBEN: 5 ÓRA

Előzetes tudás, tapasztalat:

A nemi éréssel és a szaporodással kapcsolatos biológiai ismeretek. A párkapcsolatok terén szerzett személyes tapasztalatok.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Annak megértetése, hogy milyen szerepet játszik az intim párkapcsolat az emberek életében.
Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése.
A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

Vonzódás

Milyen testi változásokkal jár a serdülőkor, és ezeknek milyen lelki hatásai vannak? Milyen okai lehetnek annak, hogy egyesekhez vonzódunk, míg mások inkább taszítanak bennünket? Honnan tudhatja egy lány és egy fiú, hogy egymás iránti vonzódásuk kölcsönös? Ki tegye meg az első lépést és hogyan? Mi minden lehet félreértések forrása? Mit szabad és mit nem szabad tenni abban az esetben, ha a vonzódás nem kölcsönös?

Együtt járás

Milyen forrásai és formái lehetnek a szerelemben az örömnél és a boldogságnál? Mit jelent a másik tisztelete és az egymás iránti felelősség a párkapcsolatban? Hogyan tudják segíteni egymást a szerelmesek?

Mikor elég érett egy fiatal a szexuális kapcsolatra? Hogyan kerülhető el a nem kívánt terhesség? Mit jelent és hogyan teremthető meg az intimitás a szexuális kapcsolatban?

Milyen forrásai és formái lehetnek a problémáknak és a konfliktusoknak egy párkapcsolatban? Hogyan lehet és meddig érdemes feloldani ezeket? Honnan lehet észrevenni, hogy a vonzódás már nem kölcsönös? El lehet-e kerülni a lelki sérüléseket egy szakítás során?

Visszaélés a nemiséggel

Mit jelent a prostitúció, a pedofília, a pornográfia és a szexuális bántalmazás kifejezés? Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?

Kapcsolódási pontok:

Biológia - egészségtan: Nemi jellegek, nemi hormonok; a menstruációs ciklus folyamata; másodlagos nemi jellegek, lelki tulajdonságok; a fogamzásgátlás módjai, következményei; az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései; a fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Nemi érés, vonzás, taszítás, nemi vágy, szexuális kapcsolat, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.

A TÁRASAS EGYÜTTÉLÉS KULTURÁLIS GYÖKEREI. NEMZET- HELYEM A TÁRSADALOMBAN:

Előzetes tudás, tapasztalat:

Formális és informális, iskolai és iskolán kívüli közösségekben szerzett személyes tapasztalatok.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Az önismeret fejlesztése, valamint az autonóm gondolkodás és cselekvés iránti igény felkeltése, megerősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közösségeim

Milyen csoportokhoz tartozom és miért? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Milyen okai vannak a változásnak? Melyik csoporthoz mennyire kötődöm? Melyikben mennyire érzem szabadnak magam?

Erőt adó közösség

Miért van szükségünk arra, hogy együtt legyünk másokkal? Miben különbözik a közösséghez tartozás a páros kapcsolattól, és miben hasonlít rá? Milyen szerepet töltök be a közösségeim életében? Mit kapok tőlük, és mit adok nekik? Mitől érzem magam jól vagy rosszul egy

csoportban? Mit tehetek azért, hogy a csoportban, amelyhez tartozom, mindenki jól érezze magát?

Korlátozó közösség

Milyen érzés, ha valamilyen kérdésben mást gondolok, mint a csoport többi tagja? Lehet-e egy csoporton belül másképp viselkedni, mint ahogy a többség teszi? Milyen következményekkel járhat ez? Meg tudja-e változtatni egy ember egy csoport nézeteit vagy viselkedését?

Szabadság és korlátozottság

Mennyire vagyok szabad és önálló a tetteimben és választásaimban? Mi az, amihez alkalmazkodnom kell egy közösségben, és mi az, amiről valóban szabadon dönthetek? Kitől kaphatok segítséget, ha döntenem kell? Kiknek és milyen szabályoknak kell mindenképp engedelmeskednem? Milyen előnyei és milyen veszélyei lehetnek az engedelmességnek? Van-e olyan helyzet, amikor nem szabad engedelmeskednem? Hogyan segíthet a lelkiismeret a jó és a rossz, a bűn és az erény közötti választásban? Milyen helyzetekben mondhat mást a lelkiismeretem, mint a szabályok vagy a közösségem tagjai? Figyelmeztet-e a lelkiismeretem saját tévhiteimre és előítéleteimre?

Kapcsolódási pontok:

Biológia - egészségtan: Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban; mások megismerése, megítélése és a kommunikáció; családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás; a kamasz helye a harmonikus családban; a viselkedési normák és szabályok szerepe.

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit

A TERMÉSZET RENDJÉNEK MEGŐRZÉSE, A FENNTARTHATÓ JÖVŐ: 6 ÓRA

Előzetes tudás, tapasztalat:

környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, takarékoság, újrahasznosítás

A tematikai egység nevelési fejlesztési céljai:

Környezettudatos magatartásra nevelés.

- folyamatosan frissítse az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, kritikus szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit, korlátait;

- ismerje meg és véleményezze a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket.
- értelmezze a fenntartható fejlődés és a legfontosabb társadalmi problémák megoldása érdekében javasolt stratégiákat, cselekvési lehetőségeket.

AZ EURÓPAI KULTÚRA EMBERKÉPE, HATÁSA AZ EGYÉN ÉRTÉKRENDJÉRE: 6 ÓRA

Előzetes tudás, tapasztalat:

Az Európáról, a globalizációról és a multikulturális társadalmakról szerzett történelmi és földrajzi ismeretek.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál.

A más kultúrák iránti nyitottság erősítése; annak elfogadtatása, hogy napjaink globális világában a kultúrák és a népcsoportok számos ok miatt keverednek egymással, ami előnyökkel és nehézségekkel is együtt járhat.

A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

Tágabb otthonunk: Európa

Melyek az Európai Unió jelképei, és mit jelentenek ezek számomra? Európa mely térségeiben élnek olyan emberek, akiket közelebről vagy távolabbról ismerek? Mi kapcsol össze velük? Miben hasonlítanak egymásra Európa különböző országainak lakói, és mi mindenben különböznek egymástól?

Színesedő társadalmak

Miért akarnak egyes emberek máshol tanulni vagy dolgozni, mint ahol megszülettek? Milyen pozitív és negatív hatásai lehetnek e jelenségnek az egyének és a közösségek életére?

Mi az oka annak, hogy sokan elmenekülnek saját hazájukból, és más országban akarnak letelepedni? Be kell-e engedni egy gazdagabb országnak a saját területére a világ szegényebb térségeiből menekülőket? Milyen előnyei származhatnak a külföldiek befogadásából egy országnak, és milyen problémák forrása lehet ez? Vajon ugyanolyan jogok illetik-e meg a külföldről érkezőket, mint a befogadó ország polgárait?

Melyek a más néphez vagy más kultúrához tartozó emberekkel szembeni sztereotípiák és előítéletek forrásai? Miért fordulnak elő Magyarországon és Európa más részein is etnikai háttérű konfliktusok? Mire van szükség ahhoz, hogy létrejöjjön a bizalom és az együttérzés a különböző kultúrákhoz tartozó emberek között?

A társadalmi együttélés közös normái

Milyen jellegű szabályok vonatkoznak a társadalom minden tagjára? Milyen esetekben fogadható el a kivételezés? Hogyan alakulnak ki ezek a közös szabályok? Miért baj, ha egyesek nem tartják be ezeket a szabályokat? Jogos-e, ha ezért megbüntetik őket? A büntetés milyen formái fogadhatók el? Milyen módon lehet jóvátenni, ha valaki vétett a társadalom közös normái ellen? Hogyan lehet a vesztegetést, a korrupciót megszüntetni? Lehet-e a hála

jele a hálapénz? Hibázik-e az, aki adja vagy az, aki kapja? Melyik hatékonyabb, a büntetés vagy a megelőzés? Mit tehet az egyén és a közösség a megelőzés érdekében?

Új technikák, új szabályok

Vajon az, ami fenn van a világhálón, a világ közös tulajdonának tekinthető-e? Mi az, amit szabadon használhatunk fel az interneten elérhető tartalmak közül, és mi az, amit nem? Mi az, amit szabadon letölthetünk és mi az, amit nem? Honnan lehet tudni, hogy mit véd a szerzői jog és mit nem?

Vannak-e a mobil telefon használatának közösségi szabályai?

Kapcsolódási pontok:

Földrajz:

Éhezés és szegénység a világban; Európa változó társadalma; az Európai Unió lényegének megértése; népességmozgások és menekültáradat; a Kárpát-medence népei.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:

Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; a nyugati integráció kezdetei; az Európai Unió létrejötte és működése; a globalizáció előnyei és veszélyei; Magyarország Alaptörvénye; a magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány (roma) népesség helyzete.

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Európai Unió, menekült, befogadó ország, sztereotípiák, előítéletek, etnikai konfliktus, társadalmi norma, szabályszegés, korrupció, büntetés, megelőzés, szerzői jog.

SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRA: 2 ÓRA

7. évfolyam kimeneti követelményei:

A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és tudatos lény, akit veleszületett képességei alkalmassá tesznek a tanulásra, mások megértésére és önmaga vizsgálatára. Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják.

Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, motívumaira és tetteire.

Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát, hosszabb távú elképzeléseinek kialakításakor képes realisan felmérni a lehetőségeit.

Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget.

Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni.

Tisztában van vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért.

Kialakultak benne az európai identitás csirái.

Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.

Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.

Van elképzelése saját jövőjéről, és tisztában van vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.

Életkorának megfelelő szinten tisztában van vele, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.

Fontosnak érzi a közösséghez tartozást, miközben törekszik személyes autonómiájának megőrzésére.

Képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést.

Tisztában van a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel.

Tudja, hogy ugyanazt a dolgot különböző emberek eltérő módon ítélik meg, ami konfliktusok forrása lehet.